

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ นับ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้าหรือล้าหลัง ถ้าสามารถสร้างประชากรให้มีคุณภาพ กล่าวคือ เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมและวินัย ประเทศย่อมพัฒนาไปสู่ความเจริญและมีความมั่นคง กระบวนการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ ก็คือ การให้การศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาในระบบ

เกษม สิริสัมพันธ์ ได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาในระบบและของบุคลากรในโรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ 2527: 59-64) ไว้ดังนี้

. . . การศึกษาในระบบ เป็นกลไกที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้การศึกษาก้าวหน้าหรือเสื่อมลง คุณภาพของประชากรจะดีหรือไม่อยู่ที่โรงเรียน ถ้าโรงเรียนดี คุณภาพของประชาชนก็ดี . . . โรงเรียนคือแนวรบ ผู้บริหารและครูคือหน่วยรบ กรมกองคือหน่วยส่งกำลังบำรุง ผู้บริหารโรงเรียนมีความสำคัญมาก เป็นผู้นำในทางบริหาร หัวใจของโรงเรียนก็คือ ครู ถ้าครูไม่ดี การจัดการศึกษาก็ล้มเหลว

การศึกษาในระบบที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศก็คือการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งจัดขึ้นเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาชาติทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง (กระทรวงศึกษาธิการ 2524: 31) แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 กำหนดให้ การศึกษาระดับมัธยมเป็นการศึกษาหลังระดับประถมศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ ความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคลเข้าใจและรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

การศึกษาระดับนี้ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้เวลาเรียนตอนละประมาณ 3 ปี ในตอนต้นมุ่งให้ผู้เรียนเลือกเรียนกลุ่ม

วิชาการ และวิชาชีพความถนัดและความสนใจอย่างกว้างขวาง ในตอนปลายให้ผู้เรียนได้
เน้นการเรียนกลุ่มวิชาที่ผู้เรียนจะยึดเป็นอาชีพต่อไป

แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ได้กำหนดนโยบายในการจัดการ
ศึกษาของรัฐเกี่ยวกับระดับมัธยมศึกษาในข้อ 17 รัฐพึงส่งเสริมการมัธยมศึกษาเพื่อประกัน
ความเสมอภาคในโอกาสที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับนี้ของพลเมือง โดยจัดให้สอดคล้องและ
สนองความต้องการทาง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ตลอดจนให้มีประสิทธิภาพในการ
ทำงาน และในหมวด 3 กำหนดให้จัดการศึกษาโดยมุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น รู้จัก
แก้ปัญหา รักการทำงานและสนใจที่จะมีส่วนร่วมในภารกิจของส่วนรวมตามวิถีทางของ
ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความยึดมั่นในชาติ ศาสนา
พระมหากษัตริย์ มีวัฒนธรรม ศิลธรรม รู้จักใช้สิทธิหน้าที่ภายในขอบเขตแห่งกฎหมาย

เกี่ยวกับการจัดวิชาอาชีพในระดับมัธยมศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติ
พุทธศักราช 2520 ได้กำหนดนโยบายการศึกษาที่สำคัญประการหนึ่งคือ ข้อ 20 "รัฐพึง
สนับสนุนการอาชีพศึกษาอย่างกว้างขวางให้สอดคล้องกับภาวะทาง เศรษฐกิจและสังคม
โดยจัดให้ผสมผสานในการศึกษาทุกระดับ . . ." และในหมวด 3 ระบบการศึกษา
ข้อ 36 กำหนดให้ "จัดวิชาชีพในระดับมัธยมศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ มีความรู้
ความชำนาญที่สามารถจะนำไปใช้ปฏิบัติและประกอบอาชีพได้จริงอย่างหนึ่ง หรือเพื่อให้รู้
แนวทางที่จะศึกษาเพิ่มเติมตามความถนัดและความสนใจของแต่ละบุคคลอีกอย่างหนึ่ง การ
จัดสถานศึกษาอาจจัดรวมอยู่กับโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยทั่วไป หรือจัดเป็นเอกเทศโดย
เน้นการฝึกทักษะในระดับฝีมือและระดับกึ่งฝีมือ

นอกจากภารกิจในการจัดการศึกษาแก่นักเรียนแล้ว แผนการศึกษาฯ ได้
กำหนดให้สถานศึกษาจัดบริการทางวิชาการแก่สังคมตามขีดความสามารถของสถาบัน
อีกด้วย (หมวด 5 ข้อ 49)

จากหลักการในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ที่กำหนดแนวทาง
การจัดการมัธยมศึกษาดังกล่าว กรมสามัญศึกษา (2528: 4-5) ซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ของประเทศได้กำหนดหน้าที่ของโรงเรียนมัธยมไว้ 3 ประการ

คือ (1) สอนและอบรมนักเรียน โดยสอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการทั้งในและนอกสถานที่ (2) สอนประชาชน คือให้ความรู้ทั่วไปและวิชาอาชีพรวมทั้งจริยธรรมและคุณธรรม และ (3) บริการชุมชน คืออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

การศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีลักษณะเฉพาะหลายประการ ดังที่ รุ่งทิวาจักรกร (2526: 2) กล่าวไว้ ได้แก่

1. เป็นการศึกษาาระดับกลาง (Intermediate) คือหลังระดับประถมศึกษา และก่อนการศึกษาระดับสูง มีความสำคัญในการเชื่อมต่อการศึกษาทั้ง 2 ระดับ ต้องทราบการศึกษาพื้นฐาน และคำนึงถึงการเตรียมคนเพื่อศึกษา ระดับสูงขึ้นหรือประกอบอาชีพ
2. เป็นการศึกษาแบบบังคับ (Non-Compulsory Education) จัดให้ประชาชนเลือกเรียนตามความสามารถ
3. เป็นการศึกษาเพื่อเด็กวัยรุ่น (Education for Adolescence) ซึ่งเป็นวัยที่ยากต่อการปฏิบัติต่อเขา
4. เป็นการศึกษาในระดับสุดท้ายที่อยู่ในความควบคุม (The lastest period of controlling) ต้องประณีตที่สุดในการทำงาน เพราะเป็นช่วงชีวิต การศึกษาตอนสุดท้ายที่เกิดอยู่ในความดูแลของครู หลังจากนั้นเขาจะออกไปประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น หากไม่ได้รับการฝึกอบรมที่ดีพอ ก็เท่ากับส่งปัญหาไปให้สังคมนั่นเอง

เนื่องจากการจัดการศึกษาระดับมัธยม ต้องจัดให้สนองทั้งผู้ประสงค์ศึกษาต่อและขณะเดียวกันให้มีพื้นฐานในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม โรงเรียนมัธยมศึกษาจึงควรจัดการศึกษาโดย มีการให้การศึกษารอบด้าน ให้ความรู้ด้านวิชาชีพ ให้การแนะแนวให้นักเรียนมีการสำรวจตนเอง เพื่อสามารถเลือกแนวชีวิตอนาคตในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพอย่างฉลาดและเหมาะสม และต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมประสบการณ์เพื่อการพัฒนาทุกด้านทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตร

จากภาระหน้าที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาและลักษณะเฉพาะของการมัธยมศึกษา ดังกล่าว การที่ครูอาจารย์จะสามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติอย่างเพียงพอ

การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของไทยในระหว่างที่ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2503 มีปัญหาหลายประการ กล่าวคือ ปัญหาการตกซ้ำชั้น การขาดความ ยึดหยุ่นของหลักสูตร ความไม่สมบูรณ์ของปัจจัยทางการศึกษา เช่น วัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร และขาดเป้าหมายการเรียนวิชาชีพที่ เติบโตและตรงกับความเป็นจริงของโลกการทำงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2525: 4)

เพื่อเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น จึงได้มีการพัฒนาหลักสูตรมัธยมศึกษาใหม่ คือ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 จุดมุ่งหมายสำคัญของหลักสูตรใหม่นี้ประสงค์ที่จะ เชื่อมการเรียนรู้อัน ระบบโรงเรียนและการทำงานเข้าด้วยกัน กล่าวคือ ให้มีความสัมพันธ์กันระหว่างความรู้ ในวิชาสามัญกับวิชาชีพ และความรู้ในภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติ เปิดโอกาสให้รับ หลักสูตรได้ตามความเหมาะสมกับท้องถิ่น รวมทั้งสามารถนำเอาสถานประกอบการและ แหล่งวิชาการในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการ เพิ่มพูนความรู้ในวิชาการและวิชาชีพด้วย

หลักสูตรมัธยมศึกษาใหม่ที่พัฒนาขึ้น จะบรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่ ขึ้นอยู่กับครู อาจารย์มากที่สุด เพราะครูเป็นผู้ใช้หลักสูตรหรือนำหลักสูตรไปสู่ภาคปฏิบัติ จะต้องมีความเข้าใจในจุดหมายของหลักสูตรอย่างถ่องแท้ มีความเข้าใจปัญหาของสังคมและ ประเทศในปัจจุบัน ได้แก่ปัญหาการว่างงาน ซึ่งมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นใน อนาคต ปัญหาการทำงานต่ำกว่าระดับ ปัญหาความฝืดเคืองทางเศรษฐกิจ อันเป็นปัญหา เกี่ยวเนื่องให้เกิดปัญหาอาชญากรรม หรือปัญหาสังคมอื่น ๆ นอกจากนี้ครูอาจารย์ต้อง ตระหนักว่า นักเรียนระดับนี้มีจำนวนมาก ย่อมมีความแตกต่างหลากหลาย ดังนั้น การมุ่ง ส่งเสริมให้นักเรียน เข้ามหาวิทยาลัยเพียงแนวทางเดียวย่อมไม่ถูกต้อง ควรพยายาม ช่วยให้นักเรียนแต่ละคน ได้ค้นพบความถนัด ความสามารถของตน และส่งเสริมให้พัฒนา ในด้านที่ถนัดให้เต็มที่ และประการสำคัญ ในการฝึกฝนให้นักเรียนมีพื้นฐานในการประกอบ อาชีพนั้น ควรเน้นการประกอบอาชีพอิสระ ไม่ต้องรอการงานจากราชการหรือเอกชน นับว่าครูอาจารย์ระดับมัธยมศึกษาในปัจจุบัน ต้องขยายแนวความคิดในการจัดการศึกษาให้ กว้างไกลกว่าเดิม ต้องศึกษาความต้องการด้านอาชีพและปัญหาของท้องถิ่น สังคมและ ประเทศชาติ รวมทั้งตระหนักในภารกิจอันสำคัญในการ เสริมสร้างนักเรียนให้จบ

การศึกษาออกไปแล้วสามารถพึ่งตนเองได้และอยู่รอดปลอดภัยในสังคม

แต่ในปัจจุบัน การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษามีปัญหาหลายด้าน ทั้งมีผู้
ศึกษาวิจัยชี้ให้เห็นปัญหา ดังนี้

ปัญหาด้านการสอน ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมด้านการสอนของครูหรือ
บทบาทของครูในการปฏิบัติด้านการสอนยังมิได้เปลี่ยนแปลงจากเดิมเท่าใดนัก ครูยังใช้
การอธิบายมากที่สุด แม้มีกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวของหลักสูตรใหม่อยู่บ้าง แต่
สรุปได้ว่า พฤติกรรมของครูยังไม่สัมพันธ์กับหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรใหม่
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2526: 59)

ผลการศึกษาของ ชลอ วงศ์แสง (2522) เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของ
ครู(วิทยาศาสตร์) สรุปไว้ในบทความคือ

พฤติกรรมทางวาจาที่ปรากฏในการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น เป็นพฤติกรรมของครู ร้อยละ 78.34 เป็นพฤติกรรมของนักเรียน ร้อยละ
17.80 และเป็นพฤติกรรมความเงี้ยวหรือสับสนวุ่นวาย ร้อยละ 3.85 พฤติกรรม
ทางวาจาที่ปรากฏมากตามลำดับ คือ การอธิบาย (ครูใช้ร้อยละ 54.90 นักเรียน
ใช้ ร้อยละ 1.34) การขยายความ (ครูใช้ร้อยละ 5.54 นักเรียนใช้ร้อยละ
0.15) คำถามที่นำไปสู่การสังเกต (ครูใช้ร้อยละ 4.22 นักเรียนใช้ร้อยละ
0.40) และพฤติกรรมระหว่างครูและนักเรียนที่ไม่ปรากฏในการเรียนการสอนคือ
พฤติกรรมทางวาจาประเภทคำถามที่นำไปสู่การออกแบบการทดลองและการควบคุม
ตัวแปร

ในการจัดการเรียนการสอน ครูควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้นักเรียน
ได้เรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และช่วยให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียน
ควรใช้นวัตกรรมด้านวิธีสอนมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ได้มี
ผู้วิจัยเกี่ยวกับการใช้วิธีสอนใหม่ ๆ ซึ่งให้ผลดีต่อผู้เรียน เช่น ไพศาล ประทุมชาติ
(อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2526: 29) ได้ศึกษา
เปรียบเทียบผลการสอน (วิชาคณิตศาสตร์) โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนปกติ ผล
การวิจัยพบว่า แม้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนไม่แตกต่างกัน แต่กลุ่มทดลองมีทัศนคติต่อ
เนื้อหาวิชาที่เรียนดีกว่าการสอนตามปกติ ส่วน พิชิต แสงละออ (2522) พบว่า

วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน เป็นวิธีที่ส่งเสริมให้ฝึกทักษะในการคิด ค้นคว้า สร้างสรรค์ สูงกว่าการสอนแบบบรรยายและการสอนปกติ นอกจากนี้ ปิ่นนภา บุตรไสว (2523) พบว่า วิธีสอนแบบนี้ช่วยให้เด็กมีทัศนคติต่อบุคลิกภาพแบบประชาธิปไตยดีกว่าการสอนตามปกติด้วย

การใช้สื่อการสอน ผลการศึกษาพบว่ามีปัญหาในเรื่องนี้หลายประการ ได้แก่ โรงเรียนมีอุปกรณ์การสอนไม่เพียงพอ ขาดการสนับสนุนด้านการเงิน ผู้ที่ผ่านการอบรม จะใช้สื่อการสอนได้ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้ผ่านการอบรม สื่อการสอนที่ใช้ไม่เหมาะกับบทเรียน ครูไม่มีความรู้เกี่ยวกับสื่อการสอน ไม่มีความสะดวก ไม่มีเวลาคิดและเตรียมการใช้สื่อ และสภาพห้องเรียนไม่เหมาะสมที่จะใช้สื่อการสอน (ศิริโรจน์ ไสววัฒนะ, นพรัตน์ เรื่องสมาน, กรองกาญจน์ ไชยวงศ์ และนุชรินทร์ ฟาร์มขาว อ้างถึงใน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2526: 34 -35)

ในด้านการวัดผลการเรียน จากการวิจัยพบว่า ครูส่วนมากวัดผลการเรียนโดยยึดเนื้อหาวิชาเป็นหลัก และมีปัญหาเกี่ยวกับการวัดผล ระบบของการวัดผล การวิเคราะห์ข้อสอบ ฯลฯ (พงษ์พิศ ทะคง 2523)

จากผลการวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่าครูอาจารย์ผู้ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษามีปัญหา ทั้งเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนและการวัดผลการเรียน

นอกจากนี้ จากการติดตามผลการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 โดยกรมวิชาการร่วมกับศึกษานิเทศก์ เมื่อ พ.ศ. 2522 ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ทั่วประเทศ 94 โรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่ปฏิบัติตามหลักสูตรได้ในระดับปานกลาง มีปัญหา และอุปสรรคที่สำคัญ คือ ครูผู้สอนยังไม่เข้าใจความต้องการของหลักสูตร ไม่เข้าใจเรื่อง จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และยังมียึดถือการสอนแบบเดิม ไม่สามารถจัดการเรียนการสอน ได้ตามความต้องการของหลักสูตร ฯลฯ (กระทรวงศึกษาธิการ อ้างถึงใน สายสุรี จุติกุล และคณะ 2526: 83)

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2524: 7-2) ได้สรุปปัญหาของการศึกษา ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ ขาดคุณภาพของการศึกษา คือคุณภาพต่ำอยู่มาก

นักเรียนมีใ้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่หลักสูตรวางไว้ ปัญหาขาดประสิทธิภาพของการศึกษา ได้แก่แก่นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาแล้วไม่สามารถทำงานได้ และปัญหาขาดคุณภาพทางการศึกษา คือยังไม่ใ้เทคโนโลยีทางการศึกษามาปรับปรุงคุณภาพของการศึกษา ปัญหาเหล่านี้ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2524: 7-62) ได้เสนอแนะใ้แก้ไขโดย ใ้ปฏิรูประบบการเรียนการสอน ผลิตบทเรียนที่เรียนใ้ด้วยตนเอง เช่น ชุดการสอน บทเรียนโปรแกรม ฯลฯ เพื่อให้นักเรียนใ้เรียนตามความสามารถ และใ้ครูมีเวลาสอนซ่อมเสริมใ้นักเรียนที่อ่อน สนับสนุนนักเรียนที่เก่ง ตลอดจนใ้ครูมีเวลาปรับปรุงคุณภาพของตน หาทางปรับปรุงเพิ่มเติมเนื้อหาวิชาเชิงสร้างสรรค์ใ้กับการสอน และปฏิรูประบบการวัดผลการเรียนใ้ครูรู้จักออกข้อสอบที่วัดทั้ง ด้านพุทธิปริเขต (Cognitive Domain) จิตตปริเขต (Affective Domain) และพลังทักษะ (Psychomotor) แทนการวัดความสัมฤทธิ์ซึ่ง เน้นแต่ความจำเป็นหลัก

สภาพการใช้หลักสูตรของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 1 สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 1 (2526: 238-239) ใ้รับมอบหมายจากกรมวิชาการใ้ติดตามผลและแนะนำการใช้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 1 ในปีงบประมาณ 2526 เพื่อปรับปรุงพัฒนาการสอนและการใช้หลักสูตรใ้สอดคล้องกับจุดหมาย หลักการ โครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 จากการติดตามผลและแนะนำการใช้หลักสูตร 3 ระยะ ระหว่าง พ.ศ. 2523-2526 ได้สรุปผลการติดตามการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูอาจารย์ ดังนี้

งานปฏิบัติการสอนของ 12 หมวดวิชา พบว่า ยังไม่มีหมวดวิชาใ้ที่โรงเรียนถึงเกณฑ์ที่คาดหวังครบทุกโรงเรียน หมวดวิชาที่มีจำนวนโรงเรียนถึงเกณฑ์ที่คาดหวังมากที่สุด คือหมวดวิชาภาษาฝรั่งเศส ร้อยละ 65 รองลงไปใ้แก่ หมวดวิชาคหกรรม และพาณิชยกรรม ร้อยละ 60 และ 55 ตามลำดับ ส่วนหมวดวิชาที่ควรใ้บริการพิจารณาปรับปรุงมากที่สุด ใ้แก่ หมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ซึ่งมีโรงเรียนที่มีคุณภาพถึงเกณฑ์ที่คาดหวังเพียงร้อยละ 4 รองลงไปใ้แก่ หมวดวิชาภาษาไทย ถึงเกณฑ์ร้อยละ 9 ภาษานามัย ถึงเกณฑ์ร้อยละ 10 ภาษาไทย ถึงเกณฑ์ร้อยละ 25 ศิลปกรรม

ถึงเกณฑ์ร้อยละ 35 ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ถึงเกณฑ์ที่คาดหวังใน
จำนวนที่เท่ากัน คือร้อยละ 45 และหมวดวิชาสังคมศึกษา ถึงเกณฑ์ที่คาดหวังร้อยละ 50

งานสนับสนุนการสอน ศึกษารวม 5 งาน ได้แก่ งานห้องสมุด งานแนะแนว
งานทะเบียนวัดผล งานกิจกรรมนักเรียนและงานโสตทัศนศึกษา ได้ผลการศึกษา ดังนี้

- 1) ด้านสิ่งนำเข้า งานห้องสมุดและงานทะเบียนวัดผล โรงเรียนส่วนใหญ่
คือร้อยละ 65 และ 60 มีสิ่งนำเข้าถึงระดับเกณฑ์ที่คาดหวัง ส่วนงานแนะแนวยังต้อง
ปรับปรุง เพราะมีจำนวนที่ถึงเกณฑ์ที่คาดหวังเพียงร้อยละ 55
- 2) ด้านกระบวนการ งานทะเบียนวัดผลและงานแนะแนว โรงเรียนส่วนใหญ่
คือร้อยละ 65 และ 60 ถึงเกณฑ์ที่คาดหวัง แต่งานห้องสมุดยังมีโรงเรียนที่ยังไม่ถึงเกณฑ์
อีกร้อยละ 50
- 3) ด้านผลผลิต งานแนะแนวยังต้องการความช่วยเหลือในการปรับปรุง
คุณภาพ เนื่องจากมีโรงเรียนที่ถึงเกณฑ์เพียงร้อยละ 20

สำหรับงานโสตทัศนศึกษา ผลการศึกษาพบว่า มีจำนวนโรงเรียนร้อยละ 65
ถึงเกณฑ์ที่คาดหวัง ส่วนงานกิจกรรมนักเรียน มีโรงเรียนที่ถึงเกณฑ์ที่คาดหวังเพียง
ร้อยละ 40

จากปัญหาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากการศึกษาวิจัย ปัญหาจากการ
ติดตามผลการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาระดับประเทศของกรมวิชาการ ข้อสรุปประเด็น
ปัญหาการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และผลการติดตามและแนะนำการ
ใช้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษา ของสำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 1 จะพิจารณา
เห็นว่า ปัญหาในระดับมัธยมศึกษาล้วนเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องและสืบเนื่องกับปัญหาของ
ครูอาจารย์เป็นสำคัญ เพราะครูเป็นปัจจัยที่สำคัญของการผลิตในระบบการศึกษา เป็น
กลไกที่สำคัญที่จะทำให้การผลิตทางการศึกษามีคุณภาพ ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรพิจารณา
จัดดำเนินการพัฒนาครูอาจารย์โดยมีการวางแผนงานและปฏิบัติอย่างมีระบบแบบแผน
เป็นระบบที่ดี เพื่อสามารถแก้ปัญหาการศึกษาที่เป็นอยู่ให้ลุล่วง เพื่อสามารถให้บริการ
การศึกษาแก่เยาวชนอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าต่อ
การศึกษาของชาติและความเจริญด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองต่อไป

ความสำเร็จในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เมื่อพิจารณาจากการใช้ทรัพยากรทางการบริหาร ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของ และการจัดการ (4M) จะเห็นได้ว่า คน เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะต้องได้รับการเอาใจใส่และทุ่มเทบำรุงรักษาให้พร้อมที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ เพราะความสำเร็จของงานแต่ละหน่วยแต่ละแผนกล้วนมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์การเป็นส่วนรวมเสมอ (วิชาสูตรสุวรรณ 2521: 45) และเมื่อพิจารณาองค์การในลักษณะระบบ องค์การประกอบด้วยตัวแปรสำคัญ 4 ชนิดด้วยกัน คือ กิจกรรม โครงสร้าง เทคโนโลยีและคน (เลวิต (Leavitt) (1965: 1144-1145) ก็จะเห็นได้สอดคล้องกันว่าตัวแปรสำคัญที่สุดที่ทำให้ตัวแปรอื่น ๆ ดำเนินไปสู่จุดหมายขององค์การคือคนนั่นเอง

การพัฒนาบุคคล นับเป็นภารกิจที่สำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้บริหารสามารถบริหารงานขององค์การได้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สมพงษ์ เกษมสิน (2514: 462) กล่าวว่า การพัฒนาบุคคล เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งกระบวนการหนึ่งของการบริหารงานบุคคล เป็นกิจกรรมที่อยู่ในความรับผิดชอบโดยตรงของผู้บังคับบัญชา หัวหน้างาน หรือนักบริหารทุกท่านที่ต้องคอยเอาใจใส่จัดและส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคคลโดยทั่วถึง และติดต่อกันอย่างสม่ำเสมอ

เจือ หมายถึงเจริญ และคณะ (2526: 149,151) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาครูอาจารย์ว่า ในการบริหารงานวิชาการ ต้องจัดให้ทีมงานส่งเสริมความรู้ความก้าวหน้าในการสอนของครู และในการบริหารงานปกครอง ต้องจัดให้ทีมงานส่งเสริมความประพฤติและระเบียบวินัยของบุคลากรรวมทั้งงานแก้ไขความประพฤติและระเบียบวินัยของบุคลากร

ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูอาจารย์ในโรงเรียนให้มากขึ้น โดยมีการดำเนินงานตามหลักวิชาการอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ เพื่อช่วยปรับปรุงพัฒนาให้ครูอาจารย์ในโรงเรียนเป็นผู้มีสมรรถภาพและคุณสมบัติของครูที่ดีเหมาะสมต่อบทบาทในการพัฒนาคุณภาพของเยาวชนของชาติ

สำหรับสมรรถนะของครู กมล สุพรรณเสวี (2526: 203) ได้กล่าวถึง

สมรรถนะหรือความสามารถของครู ควรเป็นดังนี้ คือ (1) เป็นยอดนักตั้งคำถาม คือรู้จักถามให้เด็กคิด ไม่ถามแต่ความจำ และออกข้อสอบที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก (2) เป็นยอดนักฝึกเด็ก คอยควบคุมความประพฤติของนักเรียน รวมทั้งสอนจริยธรรมและมารยาทควบคู่ไปด้วย (3) เป็นยอดนักเลือกหนังสือ แนะนำให้นักเรียนแต่ละคนอ่านหนังสือที่เหมาะสมกับความพร้อมและความสนใจของเด็กซึ่งแตกต่างกัน ดังนั้น ครูจึงต้องเป็นผู้อ่านมากและรู้มากด้วย

พจนม แก้วกำเนิด (บรรยาย 2529) กล่าวว่า ครูในสังคมปัจจุบัน ควรมีหน้าที่สำคัญ 5 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. สอนและฝึกอบรม โดยสอนให้นักเรียนเกิดความรู้ สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ สอนให้คิดเป็น และให้การอบรมสอดแทรกให้นักเรียนมีคุณธรรม ตลอดจนปลูกฝังความเป็นไทย

2. ช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียน และปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างดี

3. เป็นแกนนำในการอนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรมของไทย โดยศึกษาถึงที่มาแนวปฏิบัติที่ถูกต้องของแต่ละวัฒนธรรม เพื่อถ่ายทอดให้นักเรียนเข้าใจและสืบทอดไปยังรุ่นต่อไป

4. จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยศึกษาความต้องการ ด้านอาชีพของท้องถิ่น และปัญหาของสังคม และหาทางช่วยแก้ปัญหา

5. พัฒนาตนเองทั้ง ด้านความรู้ความสามารถและความประพฤติ เป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะการที่คนทั่วไปจะยกย่องนับถือ เรียกบุคคลใดว่า "ครู" บุคคลนั้นต้องประกอบด้วยคุณสมบัติทั้ง 2 ประการนี้

จากหลักการของการมัธยมศึกษาที่มุ่ง เสริมสร้าง และพัฒนาคุณภาพของเยาวชนของชาติ และข้อค้นพบว่าครูอาจารย์มีปัญหาทั้ง ด้านพฤติกรรมการสอนและการวัดผลการเรียน ทำให้การจัดการศึกษาไม่บรรลุจุดหมาย วิธีการสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้ครูอาจารย์ในโรงเรียนสามารถปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ก็คือการใช้กระบวนการพัฒนาบุคลากร ผู้วิจัยในฐานะผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งมีส่วนร่วมรับผิดชอบดำเนินงานด้านนี้ จึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง การดำเนินงานการพัฒนาครูอาจารย์ในโรงเรียน เพื่อเสนอข้อมูลจำเป็นและเสนอแนะตามหลักวิชาการ เพื่อให้การพัฒนาครูอาจารย์ในโรงเรียนได้บรรลุผลอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานการพัฒนาครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาถึงการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาครูอาจารย์ โดยอาศัยตัวแบบกระบวนการในการพัฒนาบุคลากรที่ ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์ (2526: 4) ได้ปรับปรุงจากแนวคิดของแคสเท็ตเตอร์ (Castetter) แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้
  - 1.1 การกำหนดเป้าหมายและบทบาทของหน่วยงาน
  - 1.2 การกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบในการพัฒนา
  - 1.3 การกำหนดความจำเป็นของการพัฒนา
  - 1.4 การจัดทำและดำเนินโครงการตามแผนที่กำหนด
  - 1.5 การประเมินผลกระบวนการพัฒนา
2. ในการวิจัย จะศึกษาเฉพาะ เรื่องการดำเนินงานการพัฒนาครูอาจารย์ และปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 จำนวน 27 โรงเรียน
3. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร (สัมภาษณ์) และกลุ่มครูอาจารย์ (ตอบแบบสอบถาม) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารโรงเรียน และการตอบแบบสอบถามของครูอาจารย์ เป็นการให้ข้อมูลตามที่เป็นจริง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่สร้างขึ้น ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน แบบสำรวจเอกสาร และแบบสอบถามครูอาจารย์ ถือเป็นเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลที่

มีความตรงในเนื้อหา โดยผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงจากอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย และ ผู้ทรงคุณวุฒิ

คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนาครูอาจารย์ หมายถึง การดำเนินการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ ทักษะการปรับปรุงทัศนคติ พฤติกรรมและวิธีในการปฏิบัติงาน ตลอดจนทำให้เกิดศรัทธาและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนทุกฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการ ฝ่ายปกครองและฝ่ายบริการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1

ครูอาจารย์ หมายถึง ครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนในหมวดวิชาต่าง ๆ และครูที่ปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนการสอนเกี่ยวกับ งานทะเบียนวัดผล งานแนะแนว งานห้องสมุด งานสันทนาการและงานกิจกรรมนักเรียน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา ซึ่งมีตำแหน่ง ครู 2 และอาจารย์ 1-3

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 ซึ่งมีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือ เปิดสอนทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญในภารกิจด้านการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน
2. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย จะช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 วางแผนงานและดำเนินงานการพัฒนาครูอาจารย์ อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ
3. ช่วยให้กรมสามัญศึกษา ได้ทราบถึงสภาพการดำเนินงานพัฒนาครูอาจารย์

ในโรงเรียนมัธยมศึกษา และพิจารณาดำเนินการ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหาร
โรงเรียนบริหารงานพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. เพื่อประโยชน์สำหรับผู้สนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการบริหารงานพัฒนา
บุคลากรในวงการศึกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ใช้กลุ่มตัวอย่างประชากร 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้ช่วย
ผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการ ฝ่ายปกครองและฝ่ายบริการ โดยใช้
ประชากรของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1
ซึ่งมีทั้งหมด 27 โรงเรียน นำมาทั้งหมดไม่สุ่มตัวอย่าง เป็นจำนวนผู้บริหารทั้งสิ้น 125
คน

กลุ่มครูอาจารย์ ได้แก่ครูอาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในหมวดวิชาต่าง ๆ
และครูอาจารย์ฝ่ายสนับสนุนการสอนที่ปฏิบัติหน้าที่ งานทะเบียนวัดผล งานแนะแนว งาน
ห้องสมุด งานสัปดาห์ตนศึกษาและงานกิจกรรมนักเรียน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนมาแล้ว
ไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา โดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายแบบมีสัดส่วน (*Propotional
simple random sampling*) จากประชากรครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 1 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 3,198 คน
กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครจซี และ มอร์แกน (*Krejcie and
Morgan*) (1970: 608) ได้กลุ่มครูอาจารย์ จำนวน 347 คน

รวมประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 472 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยเครื่องมือ 3 ชุด ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อ
ใช้ในการวิจัยครั้งนี้โดยเฉพาะ ได้แก่

2.1 แบบสัมภาษณ์ สำหรับสัมภาษณ์ผู้บริหาร เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมี
โครงสร้าง แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหาร เป็นแบบ

ตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ถามข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานการพัฒนาครูอาจารย์ 5 ขั้นตอน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

ตอนที่ 3 ถามปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาครูอาจารย์ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

2.2 แบบสำรวจเอกสาร สำหรับรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาเอกสารของโรงเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาครูอาจารย์ด้านการวางแผนงานและโครงการพัฒนาครูอาจารย์ เป็นแบบตรวจสอบรายการ และกรอกข้อมูลเชิงปริมาณ

2.3 แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ถามความคิดเห็นของครูอาจารย์เกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาครูอาจารย์ในโรงเรียน 3 ขั้นตอน เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale)

ตอนที่ 3 ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาครูอาจารย์ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนและสำรวจเอกสารด้วยตนเอง ส่วนแบบสอบถามความคิดเห็นของครูอาจารย์ ส่งแบบสอบถามด้วยตนเองและรับคืนด้วยตนเองและทางไปรษณีย์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ณ สถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

4.1 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและการดำเนินงานพัฒนาครูอาจารย์ โดยหาค่าความถี่และค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคใช้ค่าสถิติความถี่และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 แบบสำรวจเอกสาร ข้อมูลการดำเนินงานการพัฒนาครูอาจารย์
ใช้ค่า ความถี่ ค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณและปริมาณงานการพัฒนาครูอาจารย์
ใช้ค่า มัชฌิมเลขคณิต และค่าร้อยละ

4.3 แบบสอบถามครูอาจารย์ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพใช้ค่าความถี่และ
ค่าร้อยละ ข้อมูลการดำเนินงานการพัฒนาครูอาจารย์ และปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาครู
อาจารย์ ใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ลำดับชั้นการเสนอรายงานการวิจัย โดเสนอข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ข้อตกลงเบื้องต้น คำนิยามศัพท์
ที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัยและวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับ

บทที่ 2 หลักการ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวถึง ความหมายของ
การพัฒนาบุคลากร ความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร และกระบวนการพัฒนาบุคลากร

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากร
ที่ใช้ในการวิจัย ลำดับชั้นในการวิจัยซึ่งแบ่งเป็น 5 ชั้น คือ การกำหนดแนวคิดหลักใน
การวิจัย การสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์
และเสนอข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล กล่าวถึง วิธีวิเคราะห์และการเสนอข้อมูล
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือวิจัยทั้ง 3 ชุด ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร แบบ
สำรวจเอกสาร และแบบสอบถามครูอาจารย์

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ กล่าวถึง วัตถุประสงค์
ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอ
แนะ